

tydning, at mange Godsetere, som nu stille sig paa det negative Standpunkt, vilde faae langt større Opfordring til at fremme Overgangen til Selveiendom ved frivillig Overenskomst, end de nu have, og at vi vilde see langt flere Tilbud i den Henseende komme frem. At disse Tilbud ikke overalt have havt samme Præg af Billighed, see vi af de Exempler, som det ærede Medlem (S. Rasmussen), der havde Ordet føre mig oplyste; men dette ligger ligefrem deri, at de selsamme Jorddrotter, som ere komne i denne Stilling, i en meget lang Tid have brugt den Fremgangsmaade, at overlade deres Fæstegods paa overmaade billige Vilkaar til Brugere, hvorfor der her altid vil findes den allermindste Tilbøielighed til at kjøbe. Man finder paa mange Steder Forholdet just saaledes, at de ældste Fæstere, altsaa de, der have Gaardene paa de billigste Vilkaar, tværtimod hvad man skulde vente, ere mindst tilbøielige til at kjøbe, fordi de forholdsviis have meget større Fordeel ved at blive siddende som Fæstere, fremfor dem, som senere have fæstet, og som betale langt højere Afgifter end de andre. — Bestemmelsen i §. 14 om den 10de Gaard er jo analog med Tanken i Lov af 19de Februar 1861, og jeg seer derfor ikke, at der egentlig er nogen Anledning til her at modsætte sig Bedtagelsen af denne Bestemmelse, som den foreligger. Den har ikke, saa overordentlig stor Værdi for Jorddrotten, thi naar han i forveien har givet en Dvotadeel, $\frac{1}{3}$, $\frac{1}{4}$ eller $\frac{1}{5}$, af Kjøbesummen for alle de Gaarde, som ere solgte, er den Fordeel, der vil blive ham tildeel ved at kjøbe den 10de Gaard, hvoraf han da atter skal betale en Dvotadeel, i Sandhed meget ringe; men paa den anden Side maa Bestemmelsen vistnok ansees for rigtig i Forhold til den Udvikling, det hele Forhold har faaet. — Hvad Apparatet i de sidste Paragraffer angaaer, nemlig med Hensyn til Commissionen og Planen til at sælge det hele Gods, da er den Tanke, som er udtrykt

deri, jo smuk og billig; men jeg troer dog ikke, at den vil have nogen synderlig praktisk Betydning; naar imidlertid Nogen deri har villet skimte en Fare for den kommende Tid, da kan han efter min Overbeviisning være i højeste Grad beroliget. Overalt, hvor der findes et større Godscomplex, er der en Mængde Smaastykker af Gaarde, som det er Cleren i højeste Grad om at gjøre at komme i Besiddelse af, inden det Hele gaaer over til Selveiendom, og en Bestemmelse som den her foreliggende vil altid blive paralyseret derved, at Jorddrotten ikke vil være istand til at lægge en Plan til frivillig Afhændelse af alle Gaardene. Der vil altid være nogle Gaarde, med Hensyn til hvilke han vil foretrække at faae Auction bragt tilveie, fordi enkelte Dele af disse Gaarde have en saadan Interesse for ham, at han maa foretrække endogsaa til de høist opskruede Priser at faae Dispositionsret over dem fremfor at nyde den Fordeel, som disse Paragrapher frembyde. Jeg troer, at det hele Apparat, som staaer i Forbindelse hermed, meget vanskeligt vil føre til det tilsigtede Resultat. En Bestemmelse om, at Fleertallet i Commissionen skulde afgjøre, hvorvidt et saadant Salgstilbud er billigt, kunde maastee være anvendelig; men Enstemmighed mellem alle tre Medlemmer vil sikkert meget sjældent være opnaelig.

Hvad nu angaaer de Forslag, som vi igaar have hørt af den høitærede Indenrigsminister, og som vi idag have liggende for os paa Drent, da forekommer det mig, at det endelige Resultat, som disse ville føre til, med Undtagelse af et eneste Punkt, ikke er saa langt borte fra det Lovforslag, som er indbragt af det ærede Medlem for Svendborg Amts 3die Valgkreds (S. A. Hansen). Den Bestemmelse, at der ved Indbetaling af $\frac{1}{5}$ af Kjøbesummen for Fæstegodsset erhverves Ret til at besidde Jorden som gammel Hovedgaardsjord, gjør imidlertid et stort Skridt i videregaaende Retning end det indbragte Lov-